

**VRIENDEN**



**OOSTENDE**

MU.ZEE

Nr. **77**



PB-PP  
BELGIE(N) - BELGIQUE



Julius Collen Turner, Hulde aan de Stad Oostende,  
olieverf op doek, 180 x 150 cm, 1946, inv. 1946/SM000900

jaargang 20 | Driemaandelijks tijdschrift | januari - februari - maart 2019

Identificatienummer: P006345

Afgiftekantoor Oostende 1

Verantw. uitgever: Jacques Mertens, voorzitter | Leon Spilliaertstraat 83 | 8400 Oostende



## DE SUBSIDIËRING VAN DE MUSEA

Vanaf eind mei is er heel wat te doen geweest over de subsidiëring van musea. Anders dan bijvoorbeeld in de Verenigde Staten kunnen onze Vlaamse musea onmogelijk rondkomen met privé-financiering. Wij hebben op dat stuk helemaal geen traditie en blijkbaar ook geen geld. De verantwoordelijkheid van de overheid is er des te groter om.

In 2017 draaide de hele museumsector met een subsidiepot van 27,6 miljoen euro, naar proportie duidelijk veel minder dan de ons omringende landen. De museumsector dacht aan de alarmbel te moeten trekken en vroeg een supplement van 22,9 miljoen. Minister van Cultuur, Sven Gatz, begreep de vraag: "Het is niet ongepast dat de museumsector zich communicatief wat sterker op de kaart zet. In vergelijking met andere sectoren heeft die zich altijd al vrij hoofs opgesteld. Hun vraag naar extra middelen is terecht."

De minister won adviezen in van zgn. museumcommissies en, hoewel geen enkel museum het statuut van culturele erfgoedinstelling verkreeg, werd voor nagenoeg alle musea de betoelaging substantieel verhoogd. Op 69 instellingen werd de subsidie van slechts één instelling iets verminderd.

Vanzelfsprekend kon het gevraagde supplement niet volledig toegekend worden, maar met 9,6 miljoen euro extra voor de erfgoedronde neemt het budget voor musea, archieven en erfgoedinstellingen in de periode 2019 tot 2023 toe tot jaarlijks 37,2 miljoen euro. Dat is een stijging met 32%. Over de musea zegt minister Gatz: "Deze sector kampt met een jarenlange achterstand in financiering. Met deze extra middelen zijn er eindelijk doorgroeimogelijkheden. De organisaties kunnen in de toekomst professioneler en op een hoger niveau werken."

Deze injectie was ook belangrijk en welkom voor Mu.ZEE. Inderdaad werd de betoelaging ervan tussen 1996 en 2017 van 380.000 euro per jaar verminderd tot 324.370 euro. Nu mag Mu.ZEE rekenen op 449.000 euro, een verhoging van 38% in vergelijking met de vorige situatie. Als Vrienden van Mu.ZEE verheugen wij ons in deze terechte ommekeer.

*Jacques Mertens, voorzitter*

## OVERZICHT ACTIVITEITEN JANUARI – DECEMBER 2019

### Zaterdag 15 december, 14.30 uur

Bezoek expo Julius Collen Turner, Stadsmuseum  
(meer info: p. 5)

### Zaterdag 19 januari 2019, 15.00 uur

Geleid bezoek aan de expo Guy Mees in Mu.ZEE  
onder leiding van directeur-conservator Phillip  
Van den Bossche + receptie nadien (meer info: p. 6-7)

### Zaterdag 26 januari 2019, 10.15 uur

Algemene Ledenvergadering in de Venetiaanse  
Gaanderijen (meer info: p. 3)

### Zaterdag 16 februari, vanaf 14 uur

Nacht van de Musea en Galerijen  
Folder met alle info: vanaf half december in het UITLOKET  
en bij de dienst Cultuur

### Zaterdag 23 februari, 14.30 uur

Bezoek Collectie Vanmoerkerke (meer info: p. 7)

### Activiteiten mu-zee-um

Zie website: [www.mu-zee-um.be/nl/aanbod](http://www.mu-zee-um.be/nl/aanbod)

## VERNIEUWEN LIDMAATSCHAP 2019

Wij roepen u op om onze vereniging te blijven steunen door uw lidmaatschap te vernieuwen voor 2019. Wij garanderen u een even boeiend en veelzijdig programma als in 2018, onder meer door de samenwerking met Mu.ZEE.

### De lidgelden bedragen:

- Jeugd (tot 22 jaar): 15 euro
- Individueel lid: 28 euro
- gezin, samenlevingstarief: 45 euro
- steunend lid: 50 euro
- beschermend lid: 150 euro

**BE 16 0012 0908 3374**

Inlichtingen bij penningmeester  
Joël Nieuwenhuyse (tel. 059 80 30 61)



# Algemene Ledenvergadering 2019

## 26 JANUARI 2019 Algemene Ledenvergadering

Wij nodigen al onze leden graag uit voor de Algemene Ledenvergadering op **zaterdag 26 januari 2019 om 10.15 uur** in de exoruiimte van de Venetiaanse Gaanderijen (ingang zeedijk, bij het standbeeld van koning Boudewijn).

### Het programma

- **Verwelcoming** door Martine Meire, directeur Cultuur van de stad Oostende
- **Werkingsverslag 2018** door Johan Van Roose, secretaris
- **Financieel verslag 2018** door Joël Nieuwenhuysse, penningmeester
- **Oproep Commissarissen** voor kwijting van de bestuursleden
- **Feesttoespraak** door Phillip Van den Bossche, directeur-conservator Mu.ZEE, over tien jaar Mu.ZEE
- **Presentatie** reis naar Musée L (18 mei 2019)
- **Slotwoord** door schepen van Cultuur Bart Plasschaert



### Degustatiemenu

Bisque - garnalen - room

\*\*\*

Schelvishaas - spinazie - oesterzwam - bieslookpuree

\*\*\*

Tarte Tatin - vanille-ijs

\*\*\*

Mokka

\*\*\*

Incl. aangepaste wijnen en waters

Prijs p.p. € 50

Met muzikale omlijsting en nadien een glaasje cava, aangeboden door het bestuur.

Voor het degustatiemenu, dat rond 13 uur start, schrijft u **voor 14 januari 2019** € 50 p.p. over op rekening BE16 0012 0908 3374 van de Vrienden Mu.ZEE, met de vermelding 'AV 26/01'.

Vergeet u ook niet om tijdig uw lidgeld 2019 te betalen. Eind december 2018 ontvangt u een persoonlijke uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering via de post.

© Degustatiemenu 2018 in de Venetiaanse Gaanderijen, © Paul Stevens

## UW LEDENVOORDEEL IN 2019

### Wat krijgt u nu al?

Jaarlijks is er in het voorjaar (in 2018 op zaterdag 21 april) de Algemene Vergadering met een gastspreker en/of een feesttoespraak door de voorzitter, met muzikale omlijsting, receptie en feestmaal.

Een ander topmoment is de **Garden Party** (in 2018 op donderdag 5 juli) in de Venetiaanse Gaanderijen, na een geleid bezoek aan de tentoonstelling van dat moment. Het is een ontmoetingsmoment bij uitstek, rijkelijk voorzien van drank, geserveerd door de bestuursleden (bij slecht weer binnen, maar in 2018 bij heerlijk zomerweer buiten, met meer dan 100 Vrienden!).

### En wat bieden wij u nog?

- Ons driemaandelijks tijdschrift Pro Luce, met nieuws over kunst en cultuur in Oostende
- Onze museumreizen: in 2018 Gent (Poëzieroute + SMAK) op 29 januari, Beaufort 2018 op 31 mei en 23 augustus, La Louvière en Mariemont op 20 oktober
- Gratis geleide bezoeken in de Venetiaanse Gaanderijen (in 2018: Léon Spilliaert op 5 juli, kunstcollectie Xavier Tricot op 17 november)

- Bezoek aan privécollecties (2019: Vanmoerkerke)
- Gratis atelierbezoeken
- Gratis toegang tot alle tentoonstellingen in Mu.ZEE en uitnodiging voor de opening ervan
- Gratis toegang tot het Stadsmuseum (plus gratis geleid bezoek o.a. aan Paster Pype en de Visseropstand op 4 februari 2018), het Ensorhuis (nu gesloten voor renovatie) en het Permekemuseum
- Korting op de toegang tot Het Spilliaert Huis: € 4 i.p.v. € 6
- 10% korting bij boekhandel Corman

### Wat komt daar nog bij door de overeenkomst met de Raad van Bestuur van Mu.ZEE?

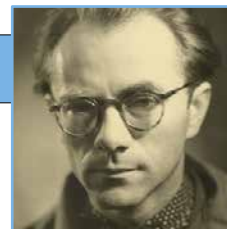
- 10% korting op aankopen in de museumshop van Mu.ZEE
- Uitnodiging voor lezingen, symposia en allerlei nevenactiviteiten van de Vrienden in Mu.ZEE

Kortom, u verdient uw lidgeld dubbel en dik terug met ons rijke aanbod aan activiteiten! Daarom blijven wij u graag als lid verwelkomen in 2019.

*Het bestuur*



## Hier woonde... Karel Jonckheere



Karel Jonckheere, auteur van poëtisch-ironische novellen, gedichten, essays, kronieken en reisverhalen, is op 9 april 1906 in Oostende geboren. Daaraan herinnert de gedenkplaat aan zijn geboortehuis in de Sint-Paulusstraat 10. Hoewel hij in 1993 in Rijnmenam is overleden, is hij zijn geboortestad tijdens zijn veelzijdige en rijkgevulde leven niet vergeten, en omgekeerd. Op 8 april 1966 wordt in Oostende luisterrijk zijn zestigste verjaardag gevierd. In datzelfde jaar wordt Karel Jonckheere plechtig geïnstalleerd als lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde.



© Valère Prinzie

In het Koninklijk Atheneum in Oostende was hij de klasgenoot van Paul Van de Woestijne, de zoon van Karel Van de Woestijne (1878-1929), Vlaams schrijver en broer van de schilder Gustave Van de Woestijne. De jeugdige Karel Jonckheere werd zo via de zoon door vader Karel Van de Woestijne beïnvloed. Hoewel katholiek van opvoeding, groeide Jonckheere uit tot agnost en vrijzinnig liberaal. Hij is de drijvende kracht geweest achter het Willemsfonds Oostende en wordt nu nog altijd vermeld als erevoorzitter.

Jonckheere was onder meer bevriend met de schrijver-hotelier Gaston Duribreux, van het Parkhotel in de Aartshertogstraat in Mariakerke.

In 1932 worden zijn gedichten 'Brozen's Army' gepubliceerd in De Vlaamsche Gids, waar hij later ook redacteur wordt. En niet alleen daar. Karel Jonckheere was redactielid van het Nieuw Vlaams Tijdschrift, De Gids, Ad Interim, De Nieuwe Stem, Delta... Ook in 1932 trouwt hij met Germaine Reynders en vestigt zich in de Plantenstraat.

Zijn vele reizen vanaf 1937 brengen hem onder meer naar Cuba, Mexico, de VS, Congo (meermaals), Zuid-Afrika en India. Zijn reisindrukken verwerkt hij in proza en poëzie. In 1949 is Jonckheere samen met Bert Decorte en Clara Haesaert de initiatiefnemer van de Middagen van de Pöëzie.

Tweemaal ontvangt hij de driejaarlijkse Staatsprijs voor Poëzie: in 1947 voor zijn bundel 'Spiegel der Zee', in 1956 voor 'Van Zee tot Schelp'. Hij wordt literair adviseur bij het ministerie van Cultuur en daarmee dé ambassadeur van de Nederlandstalige letteren. Later raakt Jonckheere bekend als medewerker aan radio- en tv-programma's, zoals 'Hou je aan je woord' met onder meer Godfried Bomans en Harry Mulisch.

Zijn levensverhaal tot aan WO II verwerkt hij tussen 1968 en 1977 in zijn vierdelige memoires: 'De vogels hebben het gezien' (periode 1906-1930), 'Waar plant ik mijn ezel' (periode 1930-1937), 'Mijn dochter wordt sirene' (periode 1937-1939) en 'De man met de ruiker' (periode 1939-1940).

Femke Simonis



## Reizen

### TERUGBLIK OP BEZOEK AAN KERAMIS (LA LOUVIÈRE) EN MARIEMONT

Op een zonovergoten zaterdag 20 oktober bezocht een dertigtal Vrienden het museum Keramis op de vroegere Bochsite in La Louvière, waar buiten de Bochcollectie keramische serviezen ook een prachtige afdeling 20ste- en 21ste-eeuwse kunst getoond wordt. Voor de lunch trokken we naar het Museum van Mariemont, schitterend gelegen in een weids park. Na

kennismaking met de hoogtepunten uit de collectie Egyptische en Oudgriekse kunst was er nog tijd voor een wandeling door het park of een bezoek aan andere afdelingen in het museum. Uiterst tevreden over deze kunstzinnige dag waren de Vrienden rond 19 uur terug in Oostende. (FS)



De Vrienden in het park van Mariemont  
© Liliane Vandenbroucke



Rondleiding in Keramis, La Louvière  
© Suzanne De Troyer



Rondleiding in het museum van Mariemont  
© Suzanne De Troyer



## JULIUS COLLEN TURNER: ZIJN OOSTENDSE PERIODE (Schievelbein 1881-Oostende 1948) 17.11.2018 – 28.04.2019

Julius Collen was een beeldend kunstenaar die tijdens het interbellum in Berlijn een zekere naam had als schilder en tekenaar van portretten en taferelen uit de wereld van de grootstad en de industrie. Zijn artiestennaam 'Turner' bedacht hij omdat hij in zijn jonge jaren werkelijk uitblonk als turner en schermer.

Hij kwam in 1936 met zijn gezin in Oostende wonen, bezorgd als hij was voor het sterk opkomende naziregime. Hij bouwde hier zo goed en kwaad als het maar kon een nieuwe carrière en een nieuw netwerk op. De Tweede Wereldoorlog zou zijn plannen danig in de war sturen. Hij verbleef in gevangenkampen in Saint-Cyprien en Gurs en, na zijn vrijlating, bij burgers in Saint-Jean-en-Royans. Na de oorlog keerde hij naar Oostende terug. Maar hij zou al in 1948 overlijden.

De tentoonstelling focust voornamelijk op zijn Oostendse periode (1936-1940 en 1945-1948): stadstaferelen, havenzichten, portretten, werken die hij maakte voor de Vakschool, een allegorie op de bevrijding van Oostende... Een unieke kans om een bijzondere kunstenaar te herontdekken.



Julius Collen Turner, 'Vismarkt te Oostende' (1939)

Geleid bezoek o.l.v. Dirk Beirens aan de expo Julius Collen Turner op **zaterdag 15 december 2018, om 14.30 uur**. U kunt in het typische decor van het Visserscafé napraten. Inschrijven bij secretaris Johan Van Roose voor 11 december 2018 per mail ([johan.vanroose@muzee.be](mailto:johan.vanroose@muzee.be)) of per telefoon: 0497 59 55 76.



## WINTER IN HET MUSEUM ZATERDAG 22 DECEMBER 2018

Op **zaterdag 22 december** kun je je **van 12.00 tot 18.00 uur** verwarmen in ons Stadsmuseum! Vijf koren brengen er kerstliederen en ook Roland Desnerck brengt oude winterse liederen.

Je kunt je erfstuk op waarde laten schatten, een originele nieuwjaarsbrief schrijven, deelnemen aan een sneukelwandeling of een workshop viltten kerstversieringen...

Voor de kinderen zijn er ook workshops, poppenkastvoorstellingen en voorleessessies. Er zijn winterse drankjes en wafels!

Breng zeker je UITPAS mee, want je kunt er je voordeel mee doen. Het uitgebreide programma vind je op [www.oostendecultuurstad.be](http://www.oostendecultuurstad.be) of in de folder Winter in het Museum (in het Uitloket)





➤ GUY MEES *The Weather Is Quiet, Cool and Soft* 24.11.2018 – 10.3.2019

*The Weather is Quiet, Cool and Soft* presenteert werken uit verschillende stadia in de carrière van de Belgische kunstenaar Guy Mees (1935-2003) om inzicht te verschaffen in de intuïtieve en conceptuele aanpak van deze kunstenaar.

De geselecteerde werken variëren van vroege werken met kant uit de jaren 1960 met de generische titel *Verloren ruimte*, tot de laatste werken op papier uit 2003. De selectie omvat de films en foto's uit de reeks *Portretten (Niveauverschillen)*, nooit eerder getoonde structuralistische werken uit de jaren 1970, reeksen pastel op papier uit het midden van de jaren 1970, en uit papier geknipte figuren uit de jaren 1980. Samen bieden ze een beeld van Mees' kunstpraktijk en zien we hoe hij zich kon onttrekken aan de eenzijdige effecten van estheticisme door een methode te hanteren, verankerd in variatie en gevoel.



➤ Guy Mees, *Portretten (Niveauverschillen)*, 1970  
© Foto : A. Dries, courtesy : E. Leytens/B. Steyaert

De titel van de publicatie en de tentoonstelling – *The Weather is Quiet, Cool and Soft* – is ontleend aan een nauwelijks leesbare notitie die de kunstenaar neerkrabbelde op een van zijn werken op papier en is tevens een hommage aan de atmosferische vluchtigheid, het buitengewoon gewone en de relativerende poëtische benadering van Mees.

Guy Mees streefde naar een reductie van de vorm en rigoureuze kwaliteit, maar hij was ook een kunstenaar van het zichtbare. Niets in zijn werk staat los van de omgeving: alles deelt in het willekeurige ritme van de fenomenen en in de poreusheid van de wereld.

De kunstenaar koos de enigmatische titel *Verloren ruimte* voor twee grote reeksen werken die in de tijd van elkaar gescheiden zijn door een kloof van meer dan twintig jaar: de werken met kant uit de jaren 1960 en de reeks die hij begon in de jaren 1980 met knipsels uit gekleurd papier die hij op de muur prikte.

Mees was lid van de Nieuwe Vlaamse School, een beweging die nauwe banden had met veel kunstenaars die ook verbonden waren met de internationale avant-garde in Europa, Japan en Noord- en Zuid-Amerika (waaronder bewegingen als het Spatialisme, Zero, Nul, G.R.A.V, Azimut/h,2 en Gutai, om er maar enkele te noemen). De kunstenaars van deze groeperingen deelden o.a. een gemeenschappelijke interesse in lichte, seriële structuren, beweging en monochromie. Precies bij deze transnationale avant-garde van de vroege jaren 1960 genoot Mees al snel erkenning.

Maar zijn antiautoritaire houding en conceptuele aanpak, waarbij hij elke vorm van classificatie en hiërarchie deconstrueerde, brachten hem op alternatieve paden. Nauwgezet en discreet begon de kunstenaar zijn werk te bevrijden van systemen, structuren en dragers, zowel in de openbare als de huiselijke ruimte.

De kwestie van het auteurschap bracht Mees in de jaren 1960 en 1970 ertoe om te onderzoeken hoe de amateur film en fotografie benadert, wat resulteerde in de reeks *Portretten (Niveauverschillen)*. In deze spontaan genomen beelden zien we een groepje van drie mensen op drie verschillende, verplaatsbare niveaus die bestaan uit een podium van gasbetonblokken. De blokken werden geplaatst in een artistieke of huiselijke omgeving – een galerie, een straat of tuin – waarbij de contextuele of architecturale banaliteit bijdraagt aan het geheel.

De tentoonstelling in Mu.ZEE is een aanvulling op de tentoonstelling van curator Lilou Vidal in de Kunsthalle Wien (31 januari - 9 april 2018) en besteedt extra aandacht aan bijkomend archiefmateriaal uit de nalatenschap van de kunstenaar, aan tijdelijke acties en



➤ Guy Mees, *Verloren ruimte*, 1964-1967, © Foto : Vildana Memic

efemere installaties. De tentoonstelling biedt ook inzicht in de geest van een kunstenaar die zijn hele leven elk analytisch discours over zijn werk van de hand wees en de zintuiglijke ervaring centraal stelde.

Bij de tentoonstelling hoort een publicatie onder redactie van curator Lilou Vidal, met nooit eerder uitgegeven facsimile's.

Exclusieve rondleiding door Phillip Van den Bossche  
Op **zaterdag 19 januari 2019 om 15 uur** ontvangt Phillip Van den Bossche de Vrienden van Mu.ZEE in de tentoonstelling **Guy Mees. *The Weather is Quiet, Cool and Soft***. Na een rondleiding door de tentoonstelling kan er gezellig nagebabbeld worden met een hapje en een drankje. Inschrijven bij secretaris Johan Van Roose **voor 14 januari 2019** per mail (johan.vanroose@muzee.be) of gsm: 0497 59 55 76.



↳ Guy Mees, Verloren ruimte, 1989, © Foto: Philippe De Gobert



## Reizen



↳ Robert Longo, The American Soldier, 1975-1977, © Daniël De Kievith

### ↳ GELEID BEZOEK AAN DE VANMOERKERKE COLLECTIE

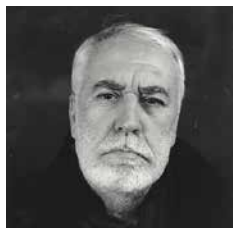
We nodigen onze leden graag uit voor een geleid bezoek aan de interessante tentoonstelling 'Return to Sender part II' in de Collection Vanmoerkerke, **Oud Vliegveld 10-12**, op zaterdag 23 februari om 14.30 uur.

De Vanmoerkerke Collectie heeft de jarenlange traditie externe curators uit te nodigen om een tentoonstelling te maken met werken uit de collectie, en zo de collectie te ontsluiten voor het publiek. In 2017 werd naar aanleiding van 20 jaar verzamelen en 10 jaar Oud Vliegveld (het onderkomen van de collectie) voor het eerst met deze traditie gebroken, en gaf verzamelaar Mark Vanmoerkerke zelf zijn visie op de collectie met de tentoonstelling 'Return to Sender I'. De huidige tentoonstelling 'Return to Sender II' is het tweede luik hiervan. De collectioneur koos voor een opstelling met o.a. werken uit de belangrijke en bekende thematische clusters in de collectie, zoals de Pictures Generation (Robert Longo, Cindy Sherman), maar evengoed zijn er enkele verrassingen en eigenzinnige keuzes te zien. Een glansrol is weggelegd voor de Amerikaanse Ed Ruscha, een van de kernkunstenaars in de collectie, van wie bijna elke fotoreeks in deze expositie wordt getoond.

De deelnameprijs bedraagt **12 euro**, over te schrijven op rekening BE 16 0012 0908 3374, ten laatste op **16 februari 2019**. Het aantal deelnemers is beperkt, dus snel inschrijven is de boodschap!



## MODESTO ROLDÁN: 'APHRODITE'



### Modesto Roldán

Kunstenaar Modesto Roldán Perez Garcia (1926-2014) werd geboren in Nerva, een kleine gemeente in de Spaanse provincie Huelva, in de zuidelijke regio Andalusië. Roldán vluchtte als jongeman voor het fascistische regime van de Spaanse

dictator Franco. Zijn eerste stop tijdens zijn vlucht is Granada, waar hij aquarellen schildert die hij verkoopt aan toeristen. Hij hoopte met het verdiende geld via de haven van Cadiz te vluchten naar Brazilië. Dat mislukt. Wel geraakt hij de Straat van Gibraltar over. Hij belandt in de Marokkaanse stad Tanger waar hij verblijft bij een vriend die een bordeel runt. Na een tijd in Tanger weet hij geld en aandacht te krijgen in het Spaanse protectoraat. Via omzwervingen en een gevangenisverblijf in Brazilië en op Tenerife belandt hij – met dank aan de vrouw van de Franse ambassadeur – in Parijs. Zijn droomstad, waar hij meer dan dertig jaar zal leven en werken.

Roldán wilde in de eerste plaats schrijver worden. Dat vond hij een nobel beroep. Hij had in vertaling heel wat Franse klassiekers gelezen: Victor Hugo, Alexandre Dumas, Zola, Maupassant en Flaubert. Naar eigen zeggen was dat de wereld waarvan hij gedroomd had “in de duisternis van het verstikkende katholieke nationalisme dat toen regeerde in Spanje”. Als schrijver had Roldán geen succes. Daarom begon hij kunstwerken te maken “zoals pottenbakkers potten maken”. Zijn kunst had meer succes dan zijn pen. Het werk van Roldán werd doorheen de jaren geëxposeerd in zowat alle grote Europese steden. Verschillende musea bezitten ook werk van deze kunstenaar.

Na de dood van Franco in 1975 keert hij terug naar Spanje en vestigt zich in de Sierra de Guadarrama, de bergen nabij de Spaanse hoofdstad Madrid. Begin jaren tachtig verblijft hij een tijd in België. Hij exposeert in die jaren in Brussel, Luik, Waver, Leuven, Gent en Kruishoutem.

### Naakte vrouw

Centraal in het werk van Modesto Roldán staat de vrouw. De naakte vrouw is zijn belangrijkste leidraad, zijn muze, een godin die in de schilderijen en collages een sensueel en mystiek motief vormt. In verschillende werken beeldt Roldán de vrouw uit in aanwezigheid van mythische faunen. Zijn vriend, schrijver en journalist Francisco Umbral, omschreef het werk als ‘verlichte erotiek’.



Modesto Roldán, Senza titolo (1972)

Meer dan van het schilderen is Roldán bekend van zijn collages. Vaak monteerde hij stukken kant op het schilderij of gebruikte hij ‘prikking’ van kant. Dat is het karton dat de basis vormt van een kantwerk. De gevoeligheid voor kant en stoffen kreeg Roldán al mee als kind, doordat hij uren vertoefde in het naaiatelier van zijn moeder. Dat kantwerk duikt ook op bij ‘Aphrodite’, het werk van Modesto Roldán dat Mu.ZEE bezit. Aphrodite is een litho en collage op papier. Op het werk zie je een liggend naakt en haar weerspiegeling in het water. De golven onderaan suggereren het water. Het werk is deels gemaroufleerd met zwart kantwerk. De combinatie van de litho en kant zorgt voor een sensueel gevoel en karakter. Hij doet hier een suggestie naar een pikante kousenband.



Modesto Roldán, Aphrodite (1967), gehoopte lithografie en collage op papier, 65 x 45 cm. Het kunstwerk bevindt zich in het depot van Mu.ZEE.

### Kantwerk

Ik ben al heel mijn leven geboeid door kunstgeschiedenis. Ik had het graag gestudeerd, maar dat mocht niet. Maar de fascinatie voor kunst is altijd gebleven, zeker als er op het kunstwerk stof of kant is aangebracht. Ik vind dat zeer mooi. Kantklossen is mijn hobby. Ik vind het geweldig om met draden en klossen iets te maken dat geen nut heeft, maar wel heel mooi handwerk is. Het is een fascinerend proces. Het plezier zit erin om orde te scheppen in de chaos van draden en klossen. Het zit in de familie. Mijn grootmoeder en moeder maakten ook kantwerk. Ik ben gestopt toen mijn kinderen groter werden. Toen was er geen tijd meer. Kantklossen is zeer intensief. Maar nu ik met pensioen ben, heb ik weer tijd. Ik volg nog altijd les, zowel in



Brugge als Oostende. Klossen ontspant mij, maar ik durf er af en toe ook wel eens van wakker te liggen, zeker als ik vastzit. Dan zit ik 's nachts ik tellen en na te denken hoe het verder moet.

Het werk 'Aphrodite' heb ik jammer genoeg nog nooit in het echt gezien. Het staat in het depot van Mu.ZEE. Als ik een rendez-vous vraag, wil het museum het schilderij met plezier uit het depot halen. Ik ga dat zeker en vast doen.



Modesto Roldán,  
Desnudo femenino (1980)



## Venetiaanse Gaanderijen

### EXPO 'DE KUST GEKLIKT'

Van **8 februari tot 22 april 2019** kunt u in de Venetiaanse Gaanderijen genieten van een fototentoonstelling over de wisselwerking tussen kust en mens, in 'beeld' gebracht door kwalitatieve fotografie. Het is een overzicht van de klassieke fotografie van de 19de tot begin 21ste eeuw. Curator van de expo is de heer John Devos, docent Fotografie aan Luca school of Arts campus Narafi.

Het wordt een internationale tentoonstelling met Britse fotografen (o.a. Tony Ray Jones, Martin Parr (Magnumfotograaf), Amerikanen (o.a. Alex Webb en Harold Feinstein, Franses (Henri Cartier Bresson als Magnumfotograaf) en uiteraard mogen we ook de Belgen niet vergeten! Komen zeker aan bod: Robert en Maurice

Antony, Louis-Ferdinand le Bon, Harry Gruyaert (Magnum), Valère Prinzie, Jean-Jacques Soenen, Daniël De Kievith.

België en ook Vlaanderen doen vaak stiefmoederlijk tegenover hun eigen kunstenaars. Meerdere figuren verdienen internationale erkenning. Met deze expo beogen we de Belgische fotografen als volwaardig naar voren te schuiven en willen we ook een positieve stimulans brengen voor de fotografie in de regio. Het aanbod is immers breed, met verschillende invalshoeken en benaderingen.

De expo is gratis toegankelijk van donderdag tot zondag van 14 tot 17 uur; op zondag ook van 10 tot 12 uur. Tijdens de krokus- en de paasvakantie is de expo dagelijks toegankelijk van 14 tot 17 uur.



## Venetiaanse Gaanderijen

### TERUGBLIK OP 'I SAID YES WITH MY EYES'

Maar liefst 65 Vrienden hadden op 17 november 2018 ingeschreven voor het geleid bezoek aan de schenking van Xavier Tricot aan de stad Oostende. Els Vermeersch, die zich liever 'compagnon d'art' dan curator van de tentoonstelling noemt, gaf daarom in de centrale ruimte een prachtige inleiding, met als terugkerend motto "Ik keer terug op mijn stappen en zeg ja met mijn ogen". De centrale ruimte is ingedeeld in de 'arte povera' rechts en de 'minimal art' links, twee belangrijke kunststrekkingen in de verzameling van Xavier Tricot. Els Vermeersch benadrukte ook de speciale band van Xavier Tricot met Louise Bourgeois, waarvan een van de kabinetten in de lange gang getuigt. 45 kunstenaars, onder wie tien Belgen, zijn in de expo te bewonderen. Thierry De Cordier en Roger Raveel hebben werk opgedragen aan Xavier Tricot en zijn persoonlijke vrienden geworden. Aan het einde van de lange gang vertelt Xavier Tricot in een boeiende video over zijn passie voor kunst. (FS)

**De tentoonstelling loopt nog tot 20 januari 2019 (toegang gratis)**



De Vrienden beluisteren de inleiding tot de expo door Els Vermeersch  
© Martine Meire



## James Ensor en zijn strijd naar erkenning en roem

In het laatst verschenen nummer van de *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge* (jg.155,1 (2018), p. 137-171) schreef Marjoleine Delva de bijdrage 'De sluipwegen van de roem. James Ensors strijd naar erkenning en succes ten tijde van 'Les XX' (1883-1893)'. In dit bijzonder interessante artikel onderzoekt de auteur Ensors houding tegenover naambekendheid, niet-erkend kunstenaar zijn en verkoopkansen. Je merkt onmiddellijk dat het gaat om een onderzoek naar subtiliteiten en interpretaties van het optreden van de later als geniaal erkende schilder.

Het is bekend dat Ensor in de beginjaren van zijn carrière vooral in Brusselse kunstkringen vertoefde, waarin hij niet alleen actief was, maar waarvan hij ook zelf mee het succes en karakter bepaalde. De Brusselse kunstkring 'Les XX' was de belangrijkste. Als lid van 'Les XX' ontwikkelde Ensor een beginnende kunstmarkt tussen 1883 en 1893. Meer zelfs: hij werd het best verkopende lid van de groep en streefde dat commerciële succes ook actief na. Bij 'La Chrysalide' had Ensor in 1881 zijn eerste stappen gezet in het avant-garde tentoonstellingscircuit en had zich later aangesloten bij 'L'essor'. Het succes dat Ensor bij deze en meer officiële circuits kreeg, voldeed de meester niet, maar bij 'Les XX', een

kunstgroep die zijn naam aan het aantal van zijn leden ontleende en die onder impuls van advocaat en kunstkenner Octave Maus erkenning en succes als avant-garde kunstenaarsgroep kende. Maus slaagde erin de tegenstelling tussen academisme en avant-garde te dramatiseren in het voordeel van de jonge groep. Hierbij werden de commerciële belangen niet uit het oog verloren. Ook via affiches en tentoonstellingscatalogi maakten 'Les XX' publiciteit en gezaghebbende critici als Edmond Picard en Emile Verhaeren steunden de groep. Maus bracht in het door Picard opgerichte tijdschrift *L'Art Moderne* het onafhankelijkheidsdiscours sterk naar voren.

### Commercie vs. ideologie

'Het dubbelzijdig commercieel systeem, waarbij ze enerzijds commerciële mainstream en commerciële middelen inzetten, en anderzijds een zuiver ideologisch discours hanteerden, groeide uit tot een succesformule. Dat ook Ensor daar de vruchten van kon plukken spreekt voor zich' (p. 145-146). De werken die Ensor tussen 1883 en 1893 tentoonstelde, verwierven veel aandacht van journalisten en critici, wat op zijn beurt leidde tot de opbouw van een beginnende reputatie met rechtstreekse weerslag op zijn marktontwikkeling. In 1887, op het vierde salon van 'Les XX' stond Ensor in het middelpunt van de belangstelling, maar vanaf 1888 maakte de kritiek een ommezwaai: zijn werken met maskers en skeletten werden wel als bevreemdend, maar ook als 'braver' bevonden. Blijkbaar had dat geen negatieve invloed op het verkoopsucces.

'Naast de erkenning 'van buitenaf' streefde Ensor zijn succes ook zelf 'van binnenuit' na. Hij ontpopte zich ten tijde van 'Les XX' tot de meester in het sturen van zijn eigen succes en gebruikte verschillende strategieën om de weg naar roem uit te zetten. In de media droeg hij het beeld van zichzelf uit als overtuigde avant-gardist voor wie erkenning en succes niets betekenden, maar net dat verleende hem de kans om zich achter de schermen ongegeneerd te richten op de uitbouw van zijn succes. (...) Hij hechtte daarbij aandacht aan het commerciële aspect, al stond dat wel hoofdzakelijk in functie van zijn streven naar roem' (p. 170).

*Jacques Mertens,  
voorzitter*



James Ensor,  
*Zelfportret, Baron James Ensor, zijn duivel, zijn wapenschild*  
INV. 1999/2.207, olieverf en potlood op paneel;  
21,5 x 16 cm (ingekaderd; 80 x 76 x 6 cm), 1934,  
© Foto: Danny de Kievith



## VERSLAG VAN DE DAG VAN DE FEDERATIE OP 13/10/2018

Samen met voorzitter Jacques Mertens ben ik op zaterdag 13 oktober 2018 naar Louvain-la-Neuve gereisd, waar de Dag van de Federatie ging over het thema 'Musea en jongeren'. Na de verwelkoming door Anne Querinjean, directeur van Musée L, door Paul Soyeur, voorzitter FVMB, en door Marc Crommelinck, voorzitter van de Vrienden van Musée L, vertolkte Madeleine Brilot het standpunt van de Federatie Wallonië-Brussel in verband met jongerenwerking. Meer dan 5700 leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar namen in 2018 na de paasvakantie deel aan 'La semaine jeunesse et patrimoine' om hen te sensibiliseren voor erfgoed en beroepskeuzes in die richting. Ernest Van Buynder, voorzitter van de Vrienden van het MuKHA, wil jongeren uitdagen om kritisch te denken over kunst en streeft daarbij samenwerking na met andere Europese musea voor moderne kunst.

In Gent wordt in 2020 het Gents Universiteitsmuseum (GUM) geopend. Directeur Marjan Doom betreft studenten van UGent via participatie en advies bij de toekomstige werking van GUM met het project MuST (Museum Students Team). Studenten engageren zich minstens één academiejaar en worden daarna ambassadeurs van GUM. Thierry Mondelaars van het Hortamuseum in Elsene organiseert onder meer pedagogische projecten in scholen en zomerstages voor nieuwkomers, buiten de 'Lundis d'Horta', geleide bezoeken en creatieve ateliers voor kinderen. De voormiddag werd afgerond door onze eigenste Ewout Vanhoecke van mu-zee-um Oostende, met de presentatie die hij op onze Algemene Vergadering 2018 gaf (zie Pro Luce nr. 75, p. 3-4), aangevuld met een filmpje over de jongerenwerking van mu-zee-um tijdens de expo 'Het Vlot'.



↳ Ewout Vanhoecke in gesprek met Femke Simonis  
© Jacques Mertens

'Na de lunch in het Louvain House van de Aula Magna, met schitterend uitzicht over de omgeving, belichtte Cloé Machuelle 'Young Friends' van Musée L dat in november 2017 zijn deuren opende en dat de Vrienden op 18 mei 2019 zullen bezoeken. Musée L zet sterk in op jongerengerichte evenementen en betreft jongeren hierbij via sociale media als Facebook, Instagram en YouTube.



↳ Voorzitter Jacques Mertens bij Musée L  
© Femke Simonis



↳ Jacques Mertens met Paul Soyeur, voorzitter FVMB, in Musée L  
© Femke Simonis

We ronden de namiddag af met een bijzonder interessant geleid bezoek aan Musée L dat niet alleen een architecturaal pareltje is, maar ook inhoudelijk veel te bieden heeft: drie verdiepingen wetenschap en drie verdiepingen zeer gevarieerde kunst, dankzij diverse legaten en schenkingen. Een voorproefje hiervan op onze museumreis in mei 2019 krijgt u tijdens onze Algemene Vergadering op zaterdag 26 januari 2019 (meer info op p. 3 in dit nummer).

Femke Simonis



↳ Afdeling religieuze kunst in Musée L  
© Femke Simonis

# PRO LUCE

## Lidmaatschap

Jeugd (tot 22 jaar):	15 euro
Individueel lid:	28 euro
Gezin, samenlevingstarief:	45 euro
Steunend lid:	50 euro
Beschermend lid:	150 euro

Inlichtingen bij de penningmeester Joël Nieuwenhuysse  
(tel. 059 80 30 61)

## Redactieraad

Jacques Mertens (voorzitter), Willy Bosschem,  
Johan De Vylder, Martine Meire, Valère Prinzie,  
Femke Simonis (redactiesecretaris).

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen  
getekende bijdrage.

Logo en emblemata: Willy Bosschem  
Druk: Lowyck, Archimedesstraat 53, 8400 Oostende  
T 059 33 33 99, info@lowyck.com  
Fotoverantwoording: Valère Prinzie

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad  
van 26 juli 1990 (Nr. 11538) en aangepast in het nr. van 15 juli 1999  
(Nr. 10699), gewijzigd in het kader van de wet op de v.z.w.'s op  
15 januari 2005, gewijzigd op 21 februari 2009 (Nr.11533), op  
22 februari 2014, op 8 augustus 2016 en op 9 november 2016.

Deze vereniging is aangesloten bij de "Federatie van Vrienden der  
Musea van België" en bij de "Cultuurraad Oostende".

Maatschappelijke zetel: p.a. Jacques Mertens, voorzitter  
Leon Spilliaertstraat 83, 8400 Oostende

Secretariaat: Johan Van Roose,  
Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg  
johan.vanroose@muzee.be of 0497 59 55 76

Penningmeester: Joël Nieuwenhuysse,  
jnieuwenhuysse@telenet.be

Bankrelatie Vrienden Mu.ZEE  
p.a. Albatrosstraat 10, 8400 Oostende  
IBAN: BE16 0012 0908 3374, BIC: GEBABEBB

## Julius Collen Turner (Pommeren, 1881 – Oostende 1948)

Van juni tot augustus 1994 liep in het Oostendse Museum  
voor Schone Kunsten de retrospectieve tentoonstelling  
Julius Collen Turner, samengesteld door conservator  
Norbert Hostyn in samenwerking met zoon Bernd Collen.  
De tentoonstelling sloot aan op de herdenkingen die  
werden georganiseerd rond 50 jaar Landing in Normandië.  
De biografie en het oeuvre van Julius Collen Turner zijn  
immers nauw vervlochten met beide wereldoorlogen.



In de Eerste Wereldoorlog diende hij als officier in het Keizerlijke leger in de strijd  
tegen Rusland. Na een incident met zijn overste kreeg hij een functie bij de  
verbindingstroepen (telefonie).

Beducht voor het opkomende nazisme vestigde Julius Collen Turner zich in  
1936 in Oostende, de thuisstad van zijn echtgenote Aline Höche (Oostende,  
1899 – Gent, 1984), dochter van een Oostendse moeder en een Duitse vader.  
Hij meende dat België buiten de conflictzone zou blijven. Op 10 mei 1940, de  
dag van de inval van de Duitse troepen in België, werd hij aangehouden en  
als 'staatgevaarlijk persoon' naar een gevangenenkamp in het Zuid-Franse  
St. Cyprien overgebracht. In dat kamp verbleef onder anderen ook kunstenaar  
Felix Nussbaum.

Julius Collen Turner brengt met de zeer uitgebreide onderwerpskeuze in zijn  
werk een beeld, een getuigenis van de milieus waarin hij verkeerde en van  
een halve eeuw Europese geschiedenis. Zijn gezin, het leven aan het front, de  
gevangenschap, het stadsleven van Berlijn, zijn reizen, zijn vakantie en nadien  
zijn verblijf in Oostende komen veelvuldig aan bod.

Uit: Julius Collen Turner, Norbert Hostyn, 1994, stad Oostende D/1994/03342/03

Martine Meire,  
bestuurslid



iedere dag open  
van 9.00u tot 23.00u  
keuken open tot 23.00u  
Hendrik Serruyslaan 18 A  
8400 Oostende  
Reservaties & info  
0496 25 84 88  
cultuurcafe@degrotepost.be



n.v. **VAN SCHOOTE**  
Verzekeringsadviseurs  
Alle verzekeringen

Alfons Pieterslaan 90-92  
8400 Oostende  
Tel. 059 70 40 54  
Fax 059 70 67 72  
a.vanschoote@vanschoote.be